ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | Canada & Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $3.00
single copy.. .03 | half year..... 1.50

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік......... $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXIII. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 23-го січня 1915. Ч. 9. | VOL. XXIII. Jersey City, N. J., Saturday, January 23, 1915. N. 9.

ЦАР ЗА МИРОМ, МИКОЛА МИКОЛАЄВИЧ ЗА ВІЙНОЮ.

Російська армія в Польськім Королївстві загрожена з півночи.

Сильне становище австрійськоі армії в Галичині.

Бомби на німецьку фабрику оружя в Ессен.

В Росії:

НЕПОРОЗУМІНЯ В ЦАРСЬКІЙ ПАЛАТІ. ЧИ ЗАГОВІР НА ЦАРСЬКИЙ ПРЕСТОЛ?

АМСТЕРДАМ, Голяндія, 21. січня. — Стокгольмська ґазета „Афтонбладет" (Стокгольм — столиця Швеції), яка має тепер найліпші безпосередні відомости з Росії, подає такі відомости з добре поінформованих кругів з Петрограду:

В політичних кругах в Петрограді обговорюють тепер горячо **справу непорозуміня між російським царем і його стрийком Миколою Миколаєвичем, котрий — як звісно — є начальним командантом російських військ.**

В останнім часі цар і його окруженє почали висказувати своє бажанє заключеня мира з Німеччиною. Натомісць великий князь Микола Миколаєвич не хоче навіть про се чути і заявляє, що мусить вести війну до кінця.

Ославлений пророк і чарівник царський Распутін, котрий має величезний вплив на царя і царицю, заявив ся також за миром і се дуже поділало на царя, царицю і царицю-вдову. Крім того звісною річию в петроградських кругах є, що дуже вплива родина Танеєвих належить також до мирової партії.

Дальше говорять в політичних кругах в Петрограді, що цар підчас останнього свого побуту на военнім тереиі **висловив перед великим князем Миколою Миколаєвичем своє бажанє заключити мир**, на що великий князь так відповів цареви:

„Ваше царське величество! Я буду провадити війну дальше на свою руку!"

Цар угнув ся перед своїм стрийком і уступив йому, бо бояв ся заговору на своє пановане.

На ділі тепер начальний командант російської армії Микола Миколаєвич є диктатором Росії. Він держить цілу воєнну силу держави у своїх руках.

Ті, що знають велику енергію того чоловіка, — знають також, що він доси не проголосив себе царем лише тому, що відносить ся з великою льояльностию до царя.

Микола Миколаєвич є дуже популярний серед цілої російської армії.

Тепер же богато людий запевняє, що цар мусить побоювати ся за свій престол.

З тим звязують також недавну подію в таборі начального команданта. Одного вечера пролетіла ззаду понад голову великого князя Миколи Миколаєвича куля з карабіна. Доходженя не вспіли викрити виновника але **великий князь догадуєть ся, що ся куля мала його відстрашити від престола, отже, що стало ся се за почином з царської палати.** В Росії все можливе, — пише шведська ґазета.

БЕРЛІН (бездротна телеграма до Сейвіл, Л. Ай.). — В місті Мінхен (в Баварії, в Німеччині) в німецькій ґазеті п. з. „Мінхенер Пост" появив ся лист одної російської княгині, своячки царя Миколи.

В тім листі сказано, що **Росія стратила вже у війні половину своєї армії.**

Богато російської шляхти — пишеть ся дальше в листі — **вважає теперішну війну за нещастє для Росії і деякі члени царської родини стремлять до того, щоби зломити вплив головного команданта російської армії Миколи Миколаєвича.**

Дальше пише та княгиня у своїм листі, що війну постановлено в Росії підчас побуту президента французької держави Пуанкаре і президента французького міністерського кабінету Вівіяні в Петрограді в липни минулого року, на 10 днів перед вибухом війни (війна вибухла дня 28. липня 1914.).

Сю постанову принято в Петрограді ще перед тим, заки російські амбасадори Бенкендорф з Лондону (столиці Англії) та Ізвольський з Парижа (столиці Франції) прислали свої звіти про політичне положенє в Европі.

До сих телеграм додамо, що вони дійсно імовірні, бо роздор в царській родині панує не від нині. Власне перед трома роками були розійшли ся по Европі достовірні відомости з російських кругів, що стоять близко царського двора, що **великий князь Микола Миколаєвич був приготовив заговір проти царя.**

По стороні Миколи Миколаєвича станула була більша часть членів царської родини і при помочи царської ґвардії, яку були вони перетягнули на свою сторону, **хотіли вони позбавити царя престола, а коронувати царем його стрийка Миколу Миколаєвича, якого вважають за розумнійшого і рішучійшого чоловіка.**

Тоді сей заговір не вдав ся, бо повстали непорозуміня серед царської ґвардії, яка також поділила ся була на два табори. Через те заговір викрив ся і його здушено.

На подібний заговір на пановане царя Миколи заносить ся — як доносять повисші вісти — знова тепер підчас війни.

Дві партії в царській родині повстали тепер на основі непорозуміня **між сторонниками мира і сторонниками війни.**

До сторонників мира належить крім членів царської родини також славетний монах, а царський дорадник і пророк Распутін.

Котра сторона переможе, покаже недалека будучність. Можливо, що непорозуміне полагодить ся в царській родині кровавою траґедією.

В російській Польщі:

РОСІЙСЬКА АРМІЯ В ПОЛЬЩІ ЗАГРОЖЕНА.

ПЕТРОГРАД, 21. січня. — Після вістий з поля бою вдало ся Німцям по триднєвній боротьбі перейти Вислу з полудня і підійти до російського війска коло твердині Новоґеорґієвська так близко, що відворот Москалів є дуже загрожений. Начальна російська команда припоручила отже своїй армії здержувати як найзавзятійше сей поступ Німців.

НІМЦІ ЗА ПЛЕЧИМА.

ПЕТРОГРАД, 21. січня. — За плечима російської армії, яка їде проти Східних Прус, явили ся німецькі війска. Вони стоять на дорозі, яка провадить з Плоцка, 40 миль на північний захід від Варшави, до Ґослиці і в той спосіб втискають ся наперед поміж Варшаву і російську армію.

О скільки звісно, розходить ся на разі о малі військові відділи, які виїхали на розвіди.

Часопись „Біржевия Вєдомости" покликуєть ся на відомости з військових кругів і каже, що се власне російські Німці потайки порозуміли ся з ворогами і дали їм цінні відомости та вказівки. З тої нагоди видав начальний вожд російської армії розказ, що російські Німці, які мешкають межи Варшавою а німецькою границею, мають протягом 6 днів продати свої мастки і перенести ся в глубину краю.

В Галичині:

АВСТРІЙЦІ В ОФЕНЗИВІ.

АМСТЕРДАМ, 21. січня. — В полудневій Польщі і в західній Галичині починають австрійські війска зачіпну війну. Коло Закліичина побідили австрійські війска Москаля та вигнали його зі становищ. Три російські полки, які там окопали ся, зметено зовсім з лиця землі.

Полевий маршалок архикнязь Фридрих, начальний вожд австрійської армії приїхав з побоєвища до Відня і оповідає, що дух між війском є знаменитий і що жовніри палають жаждою боротьби.

Російська офензива в північній Польщі зломила ся на опорі німецьких і австрійських війск і не осягнула своєї цїли. Москалі стягнули великі скріпленя проти Східних Прус, але зістали побиті в кількох місцевостях.

42-ЦЕНТИМЕТРОВІ ГАРМАТИ КОЛО ТАРНОВА.

ПЕТРОГРАД (через Лондон), 20. січня. — Здовж цілого фронту боєвої лінії, що тягне ся 60 миль від Зеханова на полудне від Млави аж до Добжина над Вислою (12 миль від Плоцка) триває завзята борба між Москалями й Німцями. Артилєрія по обох сторонах стріляє без упину.

В західній Галичині, в околиці Тарнова, уживають Австрійці перший раз 42-центиметрових гармат, щоби прогнати Москалів з їх становищ.

БЕРЛІН, 20. січня. — „Берлінер Цайтунґ ам Міттаґ" доносить, що в околиці Заклічина прийшло знова до завзятих борб, в яких австрійські війска побідили. Три російські полки знищено цілковито.

На Балкані:

АВСТРІЙЦІ БОМБАРДУЮТЬ ГОРУ ЛОВЧЕН.

ПАРИЖ, 21. січня. — Австрійські війска, які стоять на граници Чорногори, острілювали гору Ловчен, сильно укріплене становище Чорногорців. Агенція Гаваса доносить про се в депеші з Цетинії і каже, що бомбардоване тривало кілька годин, але не наробило Чорногорцям ніякої шкоди. Обильний сніг, який почав падати, спинив операції на поли борби.

В Німеччині:

БЕРЛІН, 21. січня. — Нині оголошено таке донесеня головної военної кватири: „Положенє у Східних Прусах остає тесаме. Мала боротьба на схід від Літина скінчила ся корисно для нас. Сто полонених остало в наших руках. В околици Борлімова на захід від Вісли поступаємо вперед. Ми відбили напад Москалів на захід від Ловуяина, що лежить на полудневий захід від Комска.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК В НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ.

БЕРЛІН (через Лондон), 21. січня. — Архикнязь Кароль Франц Йосиф, наслідник австрійського престола, приїхав нині в полудне до Берліна і відїхав сейчас до великої военної кватири на заході, де відвідає цісаря Вільгельма через один день. Здогадують ся, що се є лише приватна візита без ніякого політичного значіня.

НІМЕЧЧИНА РАДІЄ З ПРИВОДУ НАПАДУ ЇЇ ВОЗДУШНИХ КРУЖЛЯКІВ НА АНГЛІЮ.

БЕРЛІН (бездротна телеґрама до Сейвіл, Л. Ай.), 21. січня. — Перші сторони всїх берлінських ґазет переповнені нині відомостями про напад німецьких воздушних кружляків „Цепелінів" на Анґлію, а скупі відомости про военні події в Росії й у Франції і в Бельгії перенесено до середних сторін ґазет.

Із замітною однодушностю всї ґазети висловлюють надію, що за тим нападом послїдують небаром дальші нападі. Вправді розміри шкід, які Німці спричинили Англійцям з воздуха, ще не знані, але всетаки ґазети висловлюють свою радість, **що всї Цепеліни знова вернули ся з виправи на Англію цілком не ушкоджені.** Ґазети висказують також надію, що моральна користь того нападу на Англію мусить бути для Німеччини велика, особливо з уваги на те, що Німеччина показала Анґлії, що дістанеть ся до неї і водою і воздухом.

ЛОНДОН, 21. січня. — Телеґрама бюра Райтера з Амстердаму (в Голяндії) подає таку урядову оповістку з Берліна, столиці Німеччини про напад німецьких воздушних кружляків на Анґлію:

„Німецькі воздушні літаки мусїли летіти понад инші анґлійські міста, щоби напасти на місто Ярмут, де мав пробувати анґлійський король. В усїх містах, понад які „Цепеліни" перелітали, острілювано їх. На сї стріли відповідали летуни киданєм бомб.

„Англія не має що на се обурювати ся, бо її літаки і военні кораблі в білий день острілювали безборонні міста як Фрайбурґ, Дар-ес-Салям і Свакопмунд.

„Воздушні літаки признано за дозволені, оскільки їх уживать ся згідно з приписами міжнародного права. А сього держали ся німецькі воздушні кружляки. Німецька нація, — говорить ся дальше в тій урядовій оповістці, — не може зректи ся в обороні проти Анґлії, яка їй накинула війну, тих прав, на які їй позволяє міжнародне право. Се добре право Німеччини".

НАПАД НА НІМЕЦЬКІ ФАБРИКИ ОРУЖЯ.

АРНГЕМ, Голяндія (через Лондон), 21. січня. — Один подорожний, котрий нині приїхав сюди з Німеччини, оповідає, що летуни французькі й анґлійські кидали бомби на німецьке місто Ессен, де є знані великі німецькі фабрики оружя Крупа. Бомби знищили кілька домів. Чи зробили яку шкоду у фабриках оружя, про се не знає сей подорожний.

У Франції і Бельгії:

НІМЦІ ПОБИВАЮТЬ ДАЛЬШЕ ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН (через Лондон), 22. січня. — На західнім тереиі війни були вчера лише бої артилєрії між побережем і містом Ліль в Бельгії.

Закопи в Нотр Дам де Льоре, які ми були здобули передвчера, стратили ми знова нині.

На північний схід від Аррас Французи знова вдарили були на Німців, але відкинено їх.

На полудневий захід від Беррі-о-Бак ми здобули від Французів два закопи і заняли їх мимо їх завзятого опору.

Напади Французів на німецькі становища коло Сан Міґель відбито.

На північний захід від Пон-а-Мусон відібрали ми становища, які ми були стратили три дни тому назад. В тій місцевости наші війска здобули чотири гармати і взяли в полон мале число Французів.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботі, на забавах, на весілях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту ціль народну!

„SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Telephone: 498 Jersey City.

Published by
The Ukrainian National Association of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J.. under the Act of March 3. 1879.

American Association of Foreign Language Newspapers — Membership Label

З ВЕЛИКОГО КОНЦЕРТУ.

Перший раз в Америці запродукували ми українську пісню перед широкою громадою чужинців. Галя Карнеґія — се первОрядна концертова галя, яка в музичнім сьвіті має свою рекляму; там відбувають ся найбільші концерти і співають найбільші артисти. Тому вже сама назва галї дає запоруку, що там не може співати хтонебудь і щонебудь.

І почув чужинецький сьвіт українську пісню і від українського хору і від великого артиста-співака А. Дідура. Український Хор під проводом талановитого свого дірігента п. М. Гундича зовсім поправно відспівав: „Вечерниці" Ніщинського, „Ой вербо, вербо", — Кумановського, „Вулицю" Колесси, „Заповіт" Вербицького" і додатково „Хто за нами, ми за ним".

Хор зложений з 70 осіб, був зовсім добре вишколений і йому належить ся повне признанє. Коли взяти на увагу ще й те, що незвичайно короткий був час до підготованя — бо навіть не було одного місяця, дальше се, що се перший виступ перед чужою добірною публикою — а се preцінь богато впливає на кождого співака, то тоді щойно зрозуміеть ся, що хор справді добре списав ся. Видко богато праці мусів вложити і пан дірігент М. Гундич і кождий член хору з окрема. Хор убраний в українські строї робив дуже приємне вражінє зверхним виглядом. Се була атракція і для своїх і для чужинців.

Принагідні соля відспівав барітон п. Зазуляк, член музичного інститута в Метрополитан Опері в Ню Йорку. Його сольові партії випали дуже гарно і п. Зазуляк може бути певно вдоволений своїм першим виступом в Карнеґі Гол. Сопранові соля звісних пань: Корецької і Корнатової у „Вечерницях" випали також під кождим зглядом вдоволяючо.

Адам Дідур, якого імя звісне в цілім сьвіті, відспівав по українськи: „Гетьмани, гетьмани" Лисенка і дрібні українські народні пісні. Вже само імя співака вказує, що українська пісня, виконана ним, мусіла прикувати публику. Мимоходом згадуємо, що п. Дідур співав українські пісні з чувством родовитого Українця. Публика не могла налюбувати ся його чудовим голосом, тому раз у раз викликувала його на сцену — і ся обставина вказує, що українська пісня подобала ся чужинцям, які дотепер ще не мали змоги її почути. Кромі українських пісень відспівав знаменитий артист 2 польські пісні: „Скрита любов" і „Старість" Ґалля і одну російську „Блоха" Мусорґского. І сї пісні, особливо „Блоха" припали незвичайно до вподоби публиці.

Артистка Метрополитан опери п. Марія Раппольд, сопраністка, відспівала пісню з опери „Тоска", Пуччінія (по італійськи), „Аве Марія", Баха-Ґуноґа (по латинськи), „Дві рожі", Гільберта і „Жан" — Спроса, (по анґлійськи). Знаменита сопраністка прямо причарувала публику своїм приємним і сильним голосом. Впрочім ми зовсім не запускаємось у фахову музичну критику.

Артистка-піяністка п. Софія Наімська відограла на фортепяні твори: Міхаловського, Падеревського і Шопена. Фортепянову гру можуть розуміти лише знатоки музики й любителі фортепяну, а п. Наімська грала так чудово, що прикувала увагу навіть звичайних ляїків.

Всіх артистів обдаровано цьвітами.

На концерті, як ми вже згадували, явило ся доволі богато нашої й чужої публики. В льожах видко було: Пр. епископа Ортинського, нюйорського кардинала Фарлея, австро-угорського амбасадора з Вашінґтону ексцеленцію д-ра Александра Думбу, австрійського ґенерального консуля з Ню Йорку п. Александра Нубера і кількох урядників консуляту, між ними п. Александра Вандмаєра, міліонерів Вандербільта. Шваба і инших, артистку п. Сембріч-Коханську з родиною і богато инших визначних личностий. Взагалї концерт дає нам повне вдоволенє моральне, хоч не дописав матеріяльно. Нюйорські часописи, як „Ді Сон", „Ді Ґлоб", „Івнінґ Мейл", „Таймс", німецька „Штаатс-Цайтунґ" і и. принесли дуже прихильні рецензії про українські пісні й український хор, а в той спосіб виробляють імя нашому народови. Для обзнакомленя чужинців з нашими справами постарав ся концертовий комітет о малий листок п. н. „Україна й український нарід" — який роздавано гостям разом з програмою і се богато причинило ся до розголошеня українського імени.

Взагалї такий концерт в Ню Йорку має троха ширше значінє для народної справи й тому належить ся повне признанє його ініціяторови о. М. Підгорецькому.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Найдорожший Брате!

По незмірно довгій мовчанці між нами обома, я знов осьмілююсь написати дещо до Тебе. Вправді сумніваюсь, щоби сей лист дійшов, але все таки спробувати не зашкодить. Писав я до Тебе, Брате, вже кілька разів, одначе Ти все мовчиш!? Можливо не дійшли до Тебе мої листи, а можливо, що Ти чого загнївав ся на мене? Одначе я тепер єще пишу до Тебе в так критичній для нас хвили і можливо цікавий будеш довідатись дещо о теперішнім моїм положеню і про рідну сторону. Я тепер находжу ся в шпитали ранений в праву руку і тепер по три-тижневнім лїченю вертаю назад з Кромерижа (в Моравії) на поле битви. Вже понад 5 місяців перебуваю на поли в безперервній битві. Вічно в поли, можеш собі представити, що треба тут витерпіти!! І холод і голод, слоти, дощі, морози, сніги — все то належить до приємностий підчас війни. Так, що зі здорового чоловіка став 80-лїтним старцем. Знищений і зломаний на души і тілі, що хвилї очікую смерти. Тепер житє не представляє вартости анї за один сотик. І я вже сам дивуюсь, що я дотепер тільки небезпек видержав. Представ собі понад 20 борб і кільканайцять штурмів. Вже не одну сотку видів умираючих, розшарпаних неприятельськими кулями.

Про саму війну можеш довідатись з часописий, тому се полишаю, але єще раз кажу, що страшні річи діють ся на сьвіті. В дома вже давно вірять певно, що я убитий. Рівнож брат мій Іван при кінци жовтня під Перемишлем десь щез, не знаю чи забитий чи злапаний Росіянами, чи ранений. То третє здаєсь є можливе, бо Ілько Пастернак був з ним разом в одній компанії і казав, що здаєсь ранений. З дому виїхав я на розказ жандарма в ночи о 12 годині на алярм. Тоді якраз (в липни) дістав я був урльоп на жнива на 20 день. І серед нічної темряви опустив я родинний дім здаєсь на завсїгди, бо нема жадної надії на щасливий поворот. І так вже пятий місяць не маю жадної вісти з дому. Можливо що і його нема. Бо мушу Тобі донести страшну вістку, що майже ціла Галичина знищена цілковито. З деnотрих сіл остали лише обгорілі верби, які сьвідчать, що тут колись було село, а згарища, покриті снїгом, страшний, безлюдний вид представляють. Чи наше село остало не спалене, не знати, але що цілком ограблене до найменьшої річи, то є певне. Чув я рівнож, що десь з початком вересня мали вибратись зі села зі страху перед Москалями; чи повернули, не знати.

Мусиш знати, що майже всї люди зі сіл повиходили зі страху, а все своє майно полишили на паству жовнірів своїх і ворогів. Тепер ціла Галичина занята Москалями, і вони тепер там урядують. Не знати, як тепер поводить ся там нашим родичам, коли ще жиють. Я бажав би собі хоч раз ще в моїм житю побачити рідне село й родину і умерти. Сей лист най буде листом пращальним з Тобою, найдорожший Брате і з моєю ріднею, колиб я помер.

На тім кінчу зовсім здаєсь недоладне своє письмо, бо не маю на разї часу. І так пишу лиш прихапци. І здоровлю Тебе, найдорожший Брате, можливо в послїдний раз. Кажу Тобі, колиб я погиб, то щобись принайменьше написав до мене до дому, що я до Тебе єще перед сьвятами писав і через Тебе з Ними прощав ся, бо виїзджаючи в ночи навіть з Ними не попращав ся. Рівнож прошу Тебе, пробуй до мене писати, можливо дійде до мене лист.

Бувай здоров в послїдне! Можливо вже разом ніколи не побачимось! Гаразд! Василь П..., з 55 п. піхоти.

Кромериж 18. грудня, 1914.

II.

Уривок з листу до редакції.

Відень, 31. грудня 1914.

При нагоді хотів бим написати Вам дещо про „Січових Стрільців". Одначе сего не можна. В противнім разї лист би сей сконфісковано.

В кождім разї можу то сказати, що Стрільцям не зле ведеть ся і як би воно на будуче не було, то всетаки з точки національного інтересу принесли вони нам великий хосен. Найважнїйше, що зберегли вони опінію національної чести, яка через зради москвофілів в Галичині була дуже загрожена. По друге, як відомо, при Стрільцях згуртувалась майже вся інтеліґентна молодїж в Галичині. Мало хто лишивсь в дома. А що, як чувати, мали Москалї позісталих вивісити або в салдати забрати або в Сибір вивезти, тож богато молодїжи, приступивши до „Січових Стрільців", вратувалось, бо процент убитих і ранених Стрільців є відносно дуже малий.

Справді міг бим більше ще дещо з житя Стрільців написати, бо сам яко бувший Стрілець богато бачивєм і чув, одначе з причин зовсім від мене независимих мушу на отсїм тільки ограничитись. Здоровлю Вас. — Гр. Ц.

НОВИНКИ.

СТРІЛИ НА РОБІТНИКІВ.

У вівторок дня 19. січня прийшло до проливу крови в місті Рузвелт, в стейті Ню Джерзи. Там застрайкували робітники у фабриці штучних навозів, а коли компанія наймила до роботи инших робітників, страйколомів, страйкарі зробили велику демонстрацію. Вже сама демонстрація викликала помічників-шерифів з рівноваги і вони почали стріляти з револьверів на демонстрантів. При тій стрілянині впало около 20 робітників; один з них помер, инші є лекше й тяжше ранені. Страйкуючі вислали телєґраму до президента Вілсона і до ґовернора Філдера в Трентоні та зажадали сейчас охорони свого житя, инакше вони собі самі зроблять самосуд над помічниками-шерифами. Власти вмішали ся сейчас в справу і на основі тимчасового слїдства арештували 22 виновників, що стріляли без достаточної причини на демонстрантів. Справу веде просекютор М. Фльоренс з повіта Міделсекс.

Добрі іменини.

(З вечірних розмов в читальни в галицькім селї).

На Івана Купала в Голодинцях більше зійшло ся людий у читальни як звичайно. Кромі звичайних щоденних гостий, що приходили побалакати та дещо купити у спілковій крамници, були ще й тижневі, котрі приходили в недїлю прочитати або послухати, як другі читають ґазети. А крім того можна було ще бачити і річних читальників, бо в Голодинцях завів ся такий не зовсім похвальний звичай, що на кожде урочисте сьвято збирали ся всї, що мали імя того сьвятого тай справляли іменини. Іванів було найбільше; неодному з них можна би додати якийсь прикметник, але не кождому — „розумний" або „великий", а зате до декотрого з них можна було приложити народну приповідку: „Ти, Іване, дай, ти, Іване, бігай, тебе, Іване, бий, бо ти Іван дурний". Всї ті Івани з прикметниками і без прикметників зійшли ся в читальни зі своїми приятелями і свояками, щоби справляти іменини, а деякі, хоч не Івани, а прийшли, чи не трафить ся їм яка дурничка. От тому то було на Івана Купала в голодинецькій читальни більше людий як звичайно.

Всї посідали, де хто міг, позакурювали папіроси або люльки та шукали такого Івана, котрий би зачав сьвяткувати іменини, бо початок найтруднїйший.

— Ви, здаєть ся, не маєте у себе календаря й у церкві нинї не були, що сидите так, як би не знали, що нинї сьвято Івана!? — каже Пилип до одного Івана.

— Вони лише так удають. Всї знають свій обовязок. Закличте йно склепара, а тодї вже почуємо, хто Іван — каже Гринько.

За хвилю появив ся крамар і спитав ся, хто й чого собі бажає.

— Е, то ще завчасу, між нами ще нема найважнїйшої особи: Івана Іванчишина. Він варта за двох, бо на імя Іван і назвиско з Івана, — сказав один вже Іван. Всї тому притакнули і рішили ся зачекати на Іванчишина, але не тому, що його назвиско з Івана, а длятого, що він при таких нагодах видавав найбільше гроша.

— Заки ви ще нагадаєте ся та діждете ся Іванчишина, я вам дещо прочитаю або прочитане розкажу — сказав склепар. Був він між голодинецькими селянами найбільше образований. В школї добре вчив ся, а вийшовши з неї читав, що де попало. В зимі був на спілково-крамарськім курсї, а тепер окрім крамницї веде ще Райфайзенку в селї. В день мало було купуючих, тому богато мав часу на читанє. Передвсїм читав ґазети і книжки, які приходили до читальнї, а дещо позичав у місцевого учителя. У тім замилуваню до читаня не кидав навіть старих часописий, яких уживав до пакованя товарів, але кожду переглядав, чи не знайде чого цікавого. Коли знайшов щось замітнїйшого, витинав і ховав, а при нагоді відчитував або переповідав у читальни. Тепер також витягнув з кишенї кілька часописних витинків, щоби поділити ся з читальниками новими відкритями.

За кого мають нас наші сусіди?

— У польській ґазеті „Пшеґльонд повшехни", — зачав казати склепар, — з року 1911 ч. 325, написав якийсь професор Здзярський, що Русини — се російське племя, а російське племя то зісловянщені Ґоти, Гуни, Авари, Половці, Фіни і такі инші дикі племена. Дальше подає він, що ціле племя московське й доси не богато відріжняєть ся від своїх диких предків, бо між ними є ледви 20 письменних на сто голов. — Се число — каже той професор — є страшне, а добре воно було би хиба серед півдиких мешканців Австралії.

Відтак наводить, що між Москалями на сто людий є 77 таких, що навіть не уміють читати, а не то писати, а між Українцями, або як він каже „Малоросами", є аж 78 неграмотних на сто душ і додає, що між Українцями є найменьше письменних зі всїх европейських народів. От видите, як нам плюють в лице, що ми є найтемнїйший нарід в цілій Европі. — Як би вам хто сказав „дурень", то ви зараз заскаржили би його до суду, але як цілий нарід називають публично в часописях найтемнїйшим зі всїх европейських народів, то ми проти сього не протестуємо.

— То якийсь там вирвав ся тай написав таке на нас, але не може бути, щоби всї Поляки так про нас говорили і писали. Прецїнь вони знають, що без польської згоди ми не можемо дістати жадної школи та, що учителїв установляють нам Поляки а в Росії Москалї і тому як між нами є богато неграмотних, то за се також Поляки тай Москалї повинні встидати ся і більше може нїж Русини! — Так сказав Петро Кривенький, що пильно вислухав бесїди склепара.

А тимчасом склепар знайшов ще один кусник старої ґазети і каже: А послухайте, що друга ґазета пише: От я маю в руках вирізку з польського дневника „Пшеґльонд". Там в 170-ім числї з 1912 року було написано так: „Трийцять міліонів українських хлопів не становить народа, а натомісць не цілих пять міліонів Голяндців творить нарід і то дуже значний і дуже могучий, що має під своїм панованєм 40 міліонів Гіндусів. Отже після ґазети „Пшеґльонд" ми не є нарід, але 30-міліонова темна маса робучих рук. А вже часу не стало би розповісти все те, що виписує на нас „Слово польське". Як яке лиш попадеть ся в мої руки, всюди знайду щось на Українців. В однім числї було, що ми зовсім некультурний нарід, бо не вміємо оцінити заслуг Франка для нашого народу; Поляки для меньших своїх письменників складають сотки тисяч, а ми ледви 10 тисяч наскладали за цілий рік для свого найбільшого письменника. В иншім знов числї було, що Українців взагалї нема. Так зі всїх боків плюють нам в очи, а ми нічого собі з того не робимо.

— Або хто там може знати, що польські ґазети про нас пишуть; коби ми руські мали коли прочитати! — сказав на се один читальник.

— Не конечно читати часописи; вистарчить пійти до міста до якогонебудь уряду, щоби переконати ся, як там нами помітують. Русин як навіть прийде платити, отже віддати своє добро, то мусить годинами чекати та ще простацьких слів наслухати ся за свою працю. Я богато видів таких понижених Русинів, але сього не треба розповідати, бо кождий з вас видів більше нїж я. — Се сказав склепар з таким жалем, що навіть ті, що лиш про іменини думали та нічого доси не слухали, перестали свою балачку, а звернули увагу на склепара й зітхнули.

— Завели ви якусь плаксиву бесїду. Всї будемо зітхати, а далї станемо плакати над тим, що нам плюють в лице і помітують нами. Лїпше говоріть про се, як би то робити, щоби нас шанували — обізвав ся Петро Кривенький. — Не був він такий очитаний як склепар, але зате мав значно більше житєвого досьвіду. Був у Німеччинї, Канадї й Галичину знав лїпше нїж його сусіди. Любив подорожувати та найохотнїйше читав описи подорожий і про житє ріжних народів.

— Ви бували в сьвітї, то знаєте, як жиють люди, тож скажіть, як би на вашу думку можна тому зарадити, — сказав склепар.

Самі себе шануймо!

— Хочете, щоби вас другі шанували — зачав Кривенький дальше говорити — а самі себе не шануєте. Сього року при соймових виборах ви вибрали таких виборців, що голосували на нашого хлопського народного кандидата. Але „пан жонца" сказав, щоби внести протест проти правиборів, хоч вони були зовсім справедливі, і ті самі люди, що голосували на наших виборців, підписали зараз потім протест. Хто-ж буде таких шанувати, що самі мають себе нізащо?! Сам „жонца" сьміяв ся з вас і називав вас дурнями! А при самих правиборах, чи ви не видїли, як наш війт, вибранець громади, цілував у руку виборчого комісаря? Господар, свій пан, від нікого незалежний, котрий має представляти цілу громаду, цілує в руку такого підпанка, що має тільки „ружу" на шапцї, а порожну кишеню і діраві капцї. А нео-

дин з громадян ще може і заздростив війтови, що доступив такої ласки. Ви тепер чекаєте на Іванчишина, а він ось прийшов з міста зі суду; ходив на термін. Але Поляк не пійшов би у польське сьвято до суду. Русин також знає, що в руські сьвята не вільно його взивати до суду. Що-ж собі подумає судія про такого Русина, що йде в руське сьвято на розправу?

— Тепер день дорогий, то ще добре, що визначив розправу на сьвято тай чоловік не стратив дня — сказав Іванчишин, що перед хвилею прийшов і став у куті.

— Як би вам шкода було дня, то ви за дурниці не позивали би ся до суду; а врешті хоч би ви дійсно дорожили днем, то всетаки ще висше повинні ви цінити народну честь!

Наслідуймо Голяндців!

— Тут читали, що Голендрів або по нашому Голяндців — говорив Кривенький — є несповна пять міліонів, а панують над 40 міліонами чужинців. Я їхав до Америки через голяндське місто Амстердам тай мусів чекати дві неділї на корабель. За той час я придивив ся Голяндцям і я довідав ся про їх край і про нарід. Край їх меньший ніж половина Галичини, а народу є коло пять міліонів. Третина їх краю лежить о пять метрів низше від моря, тому Голяндції мусять ставити від моря високі греблї, щоби море їх не затопило. Трафляло ся вже таке, що море заляло цілі села і затопило їх мешканців. Ціле місто Амстердам стоїть на палях, а замісць улиць має канали. Всї їх поля далеко стараннїйше оброблені ніж наші городи. У їх стайнях чистїйше і яснїйше ніж по наших хатах, а в хаті звичайного робітника в Амстердамі чистенько як у найбільше панських сальонах. Кождий Голяндець є письменний, у них є дуже богато шкіл і чотири унїверситети. У кождого звичайного робітника можна знайти часопись та якісь книжки. Голяндції виплекали нам гарну расу худоби, що у нас називають голяндською. Голяндська корова дає пересічно по шість тисяч лїтрів молока річно, а наші ледви півтора або дві тисячі. От тому, що Голяндції просьвічені та трудящі, можуть панувати над темними й лїнивими Гіндусами. Візьмім ся й ми до праці й науки, тодї не будуть нами помітувати.

Ідім за Чехами!

— На що шукати аж Голяндців, ми, коби хотїли, богато могли би научити ся і від Чехів. Там був я на господарській практиці з припорученя нашого господарського товариства „Сільський Господар". Не буду говорити про їх господарку, бо про се я вам вже говорив, але як вони шанують народну честь! Кождий Чех лїпше говорить по нїмецьки, ніж ми по польськи, бо жиють з Нїмцями, як ми з Поляками, а до того всї Чехи образовані; між ними знайдеть ся ледви один неграмотний на сто. Але жаден Чех не заговорить по нїмецьки, а все і всюди тільки по чеськи. Нїмецьку мову знає для себе, щоби розуміти нїмецькі книжки та щоби міг у сьвіті обернути ся. Мимо того, що Чехи мають більше шкіл від нас, бо самі мають шкільну власть у своїм краю й закладають тільки, кілько їм треба, а далеко більше складають на свої приватні школи ніж ми. Чехи є дуже ощадний нарід і тому мають велику силу. Своїми ощадностями вони заляли цілу Галичину й тягнуть з неї величезні зиски. Кожда наша каса має чеські гроші. Кождий Чех трясеть ся над сотиком, але за міліони не продасть народної чести. За гроші там ніхто не може бути вибраний послом, а у нас як? Крім того ще кепкують з нас польські пани; навіть в соймі говорив один польський посол (Стояловський): „Дайте менї пива, кількo я схочу, а в кождім руськім повітї виберу посла, якого я сам схочу". Чехи навіть у дрібничках не дадуть ся понизити. Коли в Празї нїмецькі студенти хотїли перші перейти походом через улицю, чеські студенти так рішучо запротестували проти того, що звернули на себе увагу цілої Европи. От навіть з такої дурниці, хто перший має йти улицею, зробили Чехи велике патріотичне діло. Як би ми так боронили своєї чести, то ніхто не посьмів би нами помітувати! — Так говорив брат склепаря та все поглядав на брата і на учителя, що прийшов перед хвилею, чи вони одобрюють його бесіду. Учитель скоро довідав ся, про що йде бесіда, хто що сказав.

Доробляймо ся маєтку!

Потім так промовив учитель до читальників: „Тут вам сказали, що нас не шанують, бо ми не уміємо за собою постояти, самі себе не шануємо й за мало ми просьвічені. Я ще додам, що причиною нашого пониженя є у великій мірі наша бідність. Кому докучає біда, той шукає ласки і длятого понижуєть ся. Тому то треба старати ся доробляти ся, щоби ми могли жити власними силами. Доробляти ся — значить нічого не тратити, що вже маємо, а при кождій нагоді старати ся щось чесно заробити. От тепер Іванчишин вернув ся зі суду, зробив три милї дороги й у церкві не був, а що він через те зискав?"

— Кажете боронити чести — сказав Іванчишин — то я мусів скаржити, як Гринько Підгайний сказав менї „хрунь". Суд присудив, щоби мене перепросив і ми погодили ся.

— Але скажіть самі, чи тогосамого не можна зробити тут на місци, коли би ви собі вибрали судів, які би вас розсудили і він був би вас і тут такcамо перепросив. А так ви і він і найменьше двох сьвідків ішли до міста; ще певно ви і він заплатили адвоката; кількo то було страти часу і гроша? Впрочім мусите признати, що, як би ви гідно поступали, ніхто не відважив би ся називати вас хрунем. Тепер бодай вас Підгайний перепросив, а навіть, як би був за вас відсидів, то чи люди инакше будуть про вас думати ніж передтим? Ті процеси не одного пустили з торбами, тому як хочете доробляти ся майна та пошани у людий, то не процесуйте ся за марниці.

Які з нас господарі?

— Тут вам розповідали — говорив учитель дальше — який то сильний нарід Чехи. Тому послухайте, чому ви біднїєте замісць богатіти. У Русинів на сто душ 96 жиє з рільництва і тому повинно би так бути, що Русини найлїпше уміють коло рілї робити. Тимчасом у нас господарка є найгірша. Після справозданя міністерства рільництва в десятилїтю від 1901 до 1910 р. один гектар, то є майже 2 морґи землї, засіяний пшеницею дав пересічно на рік в чеськім краю 17 метричних сотнарів (1 метр. сотнар має 100 кільоґр.), ав Галичинї лиш 11 метр. сотнарів; засіяний житом дав у Чехії один гектар 14 метричних сотнарів, а в Галичинї 9; засіяний ячменем дав в Чехії 17 метр. сотнарів, а в Галичинї 10. Бачимо, що один гектар управної землї в Галичинї дає меньше о 6 метр. сотнарів пшеницї, жита о 5 сотнарів, а ячменю о 7, ніж один гектар в Чехії, хоч з природи наша земля є значно лїпша від чеської, лиш не справлена так, як би треба і тому вона родить меньше. Рахуючи пшеницю по 22 корони за сотнар, жито по 18 К., а ячмінь по 17 К., ми тратимо на однім гектарі пшеницї 132 корон, жита 90 К., а ячменю 119 К., або пересічно тратимо річно на однім гектарі, без огляду чим засіяний, понад 100 кор., то значить на 1 морґ маємо 50 корон страти. Коли почисломо, що лїпша управа поля більше коштує праці і гроший, можемо з тих 100 кор. відчислити на гектар 50 К., то всетаки лишаєть ся чистої страти на однім гектарі 50 кор., а на однім морґу 25 корон річно. В такий спосіб Галичина на своїх 3,807.000 гектарів управної землї тратить річно більше ніж 185 міліонів корон. Припустім, що дійсно Галичина тратить о половину меньше, а з тої ще половини припадає на нас лиш третя часть, а дві треті на польські поля, то все ще буде понад 30 міліонів корон річної страти руських селян. Одначе з певностю можемо твердити, що докладне обчисленє було би для нас ще страшнїйше. Перше: в обчисленях тих перевисшають числа подані двірськими обшарами, а ніхто того не заперечить, що двірські обшари ведуть лїпшу раціональну господарку і тому мають значно більший дохід з поля ніж наші селяни. Друге: треба се знати, що у Чехів більше управляють ростин примислових, як: бураки для цукроварень, хміль і ячмінь для броварів та ярину, що приносить їм більший дохід ніж наша збіжева господарка. Вже і з того можна зміркувати, що там земля приносить більший прихід ніж у нас, коли там можуть нашому рільничому робітникови більше платити ніж у нас і тому наші робітники їдуть до Чехії на зарібки (що року їде до Чехії 20 тисяч наших робітників). Тому то сьміло можемо приняти, що ми на рільній господарці тратимо що найменьше 30 міліонів корон річно т. є. по 10 К на кожду душу руського населеня в Галичинї. Длятого учім ся добре господарити, а будуть цінити нас яко добрих рільників і будемо сильні, бо маючи з чого добре жити, не будемо стояти о нічию ласку. Не будуть нас легковажити польські дідичі, коли не зможуть перекупити нашого селянина за фіру дров або за посаду побережника.

Марноване гроша.

— Ви, Петре, до нас не пристаєте? — запитав Кривенького Іванчишин, котрий збирав від всїх по коронї, щоби справляти іменини. Він зовсім не був цікавий, що говорив учитель, але завзято збирав складку на іменини, бо перейшовши ся з міста, був досить голодний та хотів забавити ся.

— Я вже повечеряв дома, напитків спіритусових не уживаю, тож пощо менї до вас приставати? Як би менї треба було йти до суду, я йшов би лиш у будень, і тому мушу при всяких оказіях заощаджувати на робітника. Дуже дивую ся, що ви пристали до складки. У сьвято ходите по судах, щоби не тратити робучого дня, а тепер викинете на марне більше ніж за день ви годні заробити! Повечеряти могли би ви дома; там жінка жде на вас з вечерою, а ви тут зачинаєте забаву!

— Я сам не зачинаю; вже маю 11 корон складки і думав, що ви додасьте дванайцяту — відповів Кривенькому Іванчишин, а потім звернув ся до склепаря і сказав, щоби той купив в коршмі чвертівку пива, а за решту булок і ковбаси. Склепар придивив ся всїм, що пристали до складки, а потім поговорив тихцем з учителем і вийшов.

— Слухайте, ґазди! — сказав учитель — хочете, щоби вас шанували, щоби ви не потребували нічиєї ласки, а на такі марниці пускаєте гроші! Прецінь ви всї господарі, маєте свій дім і свою родину. У кождого зладила жінка вечеру, яка вам що дня вистарчає, а нинї не можете нею вдоволити ся, а забагаєть ся вам ковбаси та пива? Анї ковбаса анї пиво не покріпить ваших сил, але пиятика і невиспана ніч підкопає ваше здоровлє. За той убуток здоровля заплатите ще кождий по коронї або більше. Кому-ж з того буде користь? Хочете, щоби вас шанували, то не кидайте на пусте анї сотика; щадіть, а будете сильні як Чехи! На такі марниці ви зовсім не жалуєте, але як би прийшло вам дати на дар Франка або на виборчий фонд, то тодї не маєте! Потім польські часописи пишуть, що ми некультурний нарід, бо не вміємо оцінити заслуг Франка. Навіть, як між вами хто потребує помочи, то ви не зробили би між собою складки, щоби його запомогти, але посилаєте до дідича на жебранину і в той спосіб понижуєте його, себе, громаду і цілий нарід, що не годен поратувати свого одного чоловіка. Хочете сьвяткувати свої іменини, то чи не лїпше було би дати ті гроші на якусь ціль? Цілу громаду назвали ви хрунівською через тих, що підписали протест проти законних правиборів. За кару всї ті, що підписали протест повинні дати по коронї на виборчий фонд, а всї инші по коронї на дар Франка, щоби оборонити народну честь, аби польські ґазети не могли сказати, що ми некультурні, бо не вміємо оцінити заслуг великого письменника. Стало вас по коронї на іменини, то стане вас і на другу, коли ходить о честь громади й народу!

— На одну корону ще чоловік може стягнути ся, але на дві то вже труднїйше. Нехай вже йде складка на виборчий фонд, бо другої корони я вже не маю! — Так сказав Іванчишин, а всї Івани йому притакнули, бо думали, що склепар вже післав гроші до коршми по пиво і вже відважив та накраяв ковбаси, тож гроший вже не верне.

— Так ще лїпше — сказав учитель — і закликав склепаря. Сей прийшов вже з готовим переказом, дав учителеви, а той відчитав:

Сьвітла Адміністрація „Свободи"! На своїх іменинах зложили по коронї на виборчий Фонд слідуючі: Іван Васильців, Іван Іванчишин, Іван Зарічний, Іван Мельницький та Іван Пристайко, а на дар для Франка: Іван Віблий, Іван Голуб, Іван Держак, Іван Собчишин та Іван Томорук. Просимо се оголосити в часописи „Свободі". З поважанєм: Читальня „Просьвіти" в Голодинцях.

— Такі іменини то розумію, допишіть мене на дар Франка, даю корону, — сказав Кривенький і заохочував других, щоби дали складку. Вкоротції дозбирали ще 5 корон і всї хвалили собі, що добрі були іменини, лише Іванчишин і ті, що чекали на дурничку, не були вдоволені і марикували собі потихо. По хвили приступив Іванчишин до учителя і сказав: „Пане директор! Я дав послїдну корону; може би ви менї хоч половину звернули, бо і так другі вже доложили". Але ту його просьбу всї висьміяли і довго ще по Іванї згадували іменини, а Іванчишина вже до смерти будуть називати „половиною".

Подав *Андрій Курилас.*

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. Бр. сьв. Івана Хрестителя від. 247, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд: П. Крацила, предс.; С. Опришко, заст. предс.; Д. Перожок, 1200 „В" Ст., фін. секр.; М. Біяв, рекор. секр.; В. Гірник, кас.; К. Левицький, заст. кас.; контрольна комісія: П. Левицький і М. Гливяк; секр. Молодечого Союза М. Ідинак; опікун Г. Гнатовський; хорунжі Ю. Мичула і Я. Савчук.

ВІЛКС БЕРРІ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99, подає до відомости, що всї члени, котрі довгують до Братства і до У. Н. Союза за два місяці, будуть суспендовані. Також всї члени, котрі довгують за один місяць, а не виповнять свого довгу до 31 днів, будуть суспендовані. — Д. Гнатюк, предс.; Г. Герман, секр.

НАЙСТАВН, ПА. Бр. сьв. Володимира новідомляє всїх своїх членів, що на річнім засїданю вибрано слідуючий уряд: Н. Росолович, предс.; М. Корилак, заст.; Р. Слободян, секр.; М. Стасевич, заст.; М. Поляк, кас.; Г. Шагала, заст.; М. Корилак, відпоручник „Пр Комісії"; Т. Тур і Ф. Брава, контрольори; М. Пліш, М. Курган і В. Балюх, тростіси; І. Ясїнський і М. Козарський, оп. хорих. Повідомляє ся всїх, що в слідуючу неділю се є 24. січня б. р. буде ся принимати до Братства без вступного, а до Союза після статута. — Р. Слободян, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. ім. Шевченка, від. 384, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що вибрано отсей новий уряд на рік 1915: предс. Тварок А.; заст. предс. Гаврилюк О.; секр.; Н. Остаф, заст. секр. Слободзяник І.; кас. Мигаль І.; заст. кас. Семенчук В.; контрольна ком. Чемний М. і Дячун К.; оглядачі хорих Заячук Н. і Мийник К.; мировий суд Левчук С. і Іванців В.; бібліотекар Ліош В. Мітінґи будуть відбувати ся кождої третої недїлї в місяци під числом 132 Вашінґтон Стр. — Н. Остаф, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбуде ся дня 24. січня о годині 1-шій пополудни в галї церковній. Котрий член не явить ся на сей мітінґ, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — Н. Гурей, предс.; О. Дідух, секр.; Н. Тимуш, кас.

ОБУРН, Н. Й. Від. 283 подає до відома, що дня 27. грудня 1914 р. відбув ся річний мітінґ, на котрім вибрано отсей новий уряд на рік 1915: Г. Орищин, кошовий; І. Савран, заст. кош.; І. Міруцький, секр.; М. Чорний, заст. секр.; П. Воробець, кас.; Г. Грубий, заст. кас.; М. Грубий, тростіс; А. Бурий, учитель; П. Іваніцький, А. Андрічишин, І. Коковський і М. Хамуляк, четарі; І. Базар і В. Бурачок, хорунжі. Мітінґи відбувають ся все в недїлю по 20-ім. — І. Міруцький, секр.

БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 109, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що на річнім мітінґу, котрий відбув ся дня 20. грудня м. р. вибрано слідуючий уряд: І. Фарпняк, предс.; Н. Дуда, заст. предс.; М. Батюк, секр.; Т. Шевчик, заст. секр.; М. Богда кас.; А. Добрянський, записник; М. Кендая і Н. Команецький, контр. ком.; І. Александер, хорунжий; дозорці хорих: М. Хорощак на Бентлейвіл, Брезнєл і Вівер, А. Словіковський на Елзворт, Н. Лось на Кокбурґ, В. Равлюк на Марпянна; Р. Новак, дверник. — І. Фарпняк, предс.; М. Батюк, секр.

САЙКСВІЛ, ПА. Від. 401 вибрав на річнім мітінґу отсих урядників: В. Крушельницький, предс.; Д. Рогач, заст. предс.; Л. Кок, кас.; М. Люлька, секр.; С. Лисак і Л. Темнюк, контрольори; С. Чарковський і Д. Кикіш, доз. хорих; І. Щирадновський, заст. кас.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Василія, від. 87, вибрало отсих нових урядників: А. Костецький, предс.; І. Нестор, заст. предс.; М. Чехович, секр.; Л. Кирило, заст. секр.; С. Кінь, кас.; В. Удич, заст. кас.; М. Богнювич, доз. хорих; В. Ямельський, капітан; В. Улич, полісмен; Ю. Василіцький і А. Зачідло, післанції; Г. Пляшка, дверник. Мітінґи відбувати ся будуть кождої 2-гої недїлї по першім точно о годині 2-гій пополудни. — Мик. Чехович, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Андрея Перв., від. 66, подає до загальної відомости, що річний мітінґ відбув ся дня 26. грудня 1914 р. і вибрано слідуючих урядників на рік 1915: І. Лазорчик, предс.; Г. Пиртко, з. предс.; І. Братусь, секр.; П. Вільховий, заст. секр.; І. Колодій, кас.; І. Валько, заст. кас.; І. Бугера, Л. Фединяк і Н. Фединяк, контрольори; Н. Бищак і І. Ґаран, доз. хорих; Д. Павлик і Д. Шумелда, хорунжі; П. Філь і В. Вереcкля, заст. хорунжих; І. Лешко і С. Колодій, дверники. Мітінґи відбувають ся кождого місяця в першу пятницю по десятім під ч. 414 І. 71 стр. в галї Ковача. — І. Братусь, секр.

МІКІС РАКС, ПА. Повідомлять ся всїх членів Бр. сьв. Володимира, від. 91, що на річнім мітінґу 10. січня б. р. вибрано отсей новий уряд на р. 1915: Ю. Возничак, предс.; П. Пришляк, заст. предс.; А. Гальчак, кас.; І. Галай, заст. кас.; С. Олїйник, секр.; А. Лапиця, заст. секр.; М. Киселиця, Й. Шпотко і Н. Путас, контрольори; В. Кремінь і С. Любка, доз. хорих; Н. Рудавський, хорунжий.

ПОДЯКА.

Отсим складаю велику подяку Хвальному Урядови У. Н. Союза за поміч, яку я дістав з фонду убогих в сумі $100.00 на поратованє моєї тяжко хорої женя. Нехай Всевишний дасть Вам силу в теперішній борбі о добро Союза! Нехай жиє У. Н. Союз, який неодного поратував в тяжкім горю! **Н. Стовпець,** член У. Н. Союза.

Жарти.

Безбожник.

Чоловік (розгніваний на свою жінку): Дайже то, Господоньку Боже, щоби ти вже раз ногами натягнуло!

Жінка: Ага! Як би ти був чесний і побожний чоловік, то був би то вже собі випросив у Бога. Ти безбожнику оден, ти!!...

—o—

Важна причина.

— Чому на селї чистий воздух?
— Бо люди вікон не отворяють!

—o—

Вартість жениха.

Старий Панас: То ти, Артемку, хочеш женити ся з моєю дочкою?

Артемко: Ага!...

Панас: А маєш ти які гроші?

Артемко: Жадних?

Панас: То зле! А може ще маєш які довги?

Артемко: Цілий мій довг виносить 20 центів!..

Панас: То зле! Як ти не маєш більшого кредиту, то я не можу повірити тобі своєї дочки. Бувай здоров!

—o—

Яцко: Ти видів вже тунель попід воду?

Панько: Овва! Я видів тунель попід воду, а попід тунель знов воду і то воду в тунелю!

Яцко: А то де є таке?

Панько: Аво, маєш тунель з Джерзи Сіти до Ню Йорку попід ріку Гудсон, а під сподом з другого боку є у Львові ріка Полтва замурована нібп в тунелю!...

—o—

Про мовчанку.

Найделікатнїйші слова є ті, яких ти в розмові не уживав.

Мовчанка хоронить чоловіка перед усьміхом або перед карою за легкодушність. Тодї таку мовчанку похвалить кождий; навіть найбільше мовчаливий чоловік отворить тодї уста для похвали.

—o—

Одним словом — лекше бути нелюдяним, немилосерним, несовісним, нечесним — ніж чесним і благородним чоловіком.

Тому то — сей чоловік вартує в сьвіті, хто все здобуває трудом, працею, хто перемагає у собі некорисний наклін до того, що лекше, а змушує себе до того, що труднїйше, але людське і цінне.

—o—

Мовчанкою побідиш нераз найбільше балакучого чоловіка.

—o—

Колиж хто терпить неволю і мовчить або дивить ся на нечесну, несовісну, підлу і глупу роботу, а мовчить, — тодї він за свою мовчанку заслугує на більшу кару ніж той, що не хотів мовчати там, де треба було, та нерозважно наговорив цілі копи непотрібних слів.

—o—

Найменьшим злочином є те, чого ти ще не зробив.

ВИКАЗ

убитих, ранених, полонених і пропавших Українців у теперішній війні.

СКОРОЧЕНЯ:

п. = піхота (інфантерія)
стр. = стрільці (єґри)
у. = улани
д. = драґони
а. = артилерія (полева)
а. кн. = артилерія кінна
а. гір. = артилерія гірська
а. кр. = артилерія кріпосна
г. = гавбиці (полеві)
г. т. = гавбиці тяжкі
пн. = піоніри
сап. = сапери
тр. = трен (достава амуніції і живности)
с. = санітети
л. = ляндвер (піх. краєвої оборони)
у. л. = улани ляндвери
а. л. = артилерія ляндвери
г. л. = гавбиці ляндвери
з. о. = загальне ополчене (ляндштурм)
ж. = жандармерія
ск. ст. = скарбова сторож.

Подане при імени число означає полк (реґімент), баталіон або дивізію.

(Дальше).

Ходовицький Михайло, 11 л.
Ходзінський Теодор, 34 л.
Хорбут Михайло, 24 п.
Хранко Іван, 45 п.
Хрущ Василь, 22 л.
Хвастяк Семен, 45 п.
Цикула, 22 л.
Цимбаліста Лука, 35 л.
Чолій Василь, 22 л.
Червінка Кость, 34 л.
Чоботар Андрій, 22 л.
Чорниш Стах, 34 л.
Чучман Захар, 35 л.
Чумпрейчук Юрко, 24 п.
Шесляк Антін, 45 п.
Шешур Антін, 22 л.
Шецюк, 22 л.
Шевчук Василь, 22 л.
Шевчук Іван, 22 л.
Шрамовят Федор, 45 п.
Ючан Давид, 22 л.
Юращук Никола, 24 п.
Юрчик Войтко, 45 п.
Юрійчук Юрко, 24 п.
Юсипчук Василь, 24 п.
Якимяк Михайло, 34 л.
Яловець Войтко, 22 л.
Янець Іван, 90 п.
Ярошко Теодор, 45 п.
Яворський Дмитро, 11 л.
Янин Іван, 45 п.
Яворський Михайло, 45 п.

ПОЛОНЕНІ:

Др. Бобак Антін (лікар), 33 л.
Др. Залозецький (лікар), 22 л.
Шумний Кароль (кад.), 33 л.

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ

оголошені в лісті ч. 54.

До лісти ч. 16:

Булінський Омелян (ляйтн.), 55 п., ранений.

Листа утрат ч. 55

видана 12. падолиста 1914.

УБИТІ:

Гаврелици Теодор, 36 з. о., ж.
Дупещак Василь, 22 з. о.
Заведія Іван, 20 л.
Казьмірчук Лев, 80 п. (помер на запалене легких).
Ножка Михайло, 36 з. о., ж.
Попович Дмитро, 58 п.
Чоботар Дмитро, ж.
Янковський Йосиф, 36 з. о.

РАНЕНІ:

Бабюк Демко, 36 з. о.
Винничук Іван, 36 з. о.
Ґемкалюк Никола, 8 п.
Гундяк Михайло, 58 п.
Домюк Никола, 22 з. о.
Дивнич Михайло, 58 п.
Качкан Василь, 58 п.
Кінц Теодор, 22 з. о.
Клюсик Василь, 22 з. о.
Костинюк Дмитро, 36 з. о.
Кузніцький Іван, 58 п.
Маґа Юрко, 22 з. о.
Мисюґа Андрій, 58 п.
Товстюк Василь, 36 з. о.
Цьомчук Прокін, 58 п.
Щербій Яків, 58 п.

ПОЛОНЕНІ:

Алерґуш Ілія, 22 з. о.
Августин Іван, 22 з. о.
Гостюк Яків, 22 з. о.
Гудима, 22 з. о.
Кучурян Теодор, 22 з. о.
Підгорецький Франко, 22 з. о.
Скабак Гаврило, 22 з. о.
Хабайло Семен, 22 з. о.

ДОПОВНЕНЯ І ПОПРАВКИ

оголошені в лісті ч. 55.

До лісти ч. 17:

Допта (замісць Допла) Іван, 35 л., ранений
Полещук (замісць Поліщук) Никола, 35., убитий
Різничок (замісць Різничук) Іван, 35 л., ранений
Соломка Йосиф (замісць Василь), 35 л., ранений
Щепанський (замісць Шепанський) Іван, 35 л., убитий
Янковський Михайло, 35 л., ранений.

Листа утрат ч. 56

видана 13. падолиста 1914.

УБИТІ:

Бар Семен, 34 з. о.
Бедрило Іван, ж. (помер на холеру)
Бей Петро, 34 з. о.
Бель Михайло, 34 з. о.
Біль Василь, 89 п.
Білас Михайло, 34 з. о.
Бугартик Йосиф, 89 п.
Бичко Григорій, 17 л.
Бздель Василь, 89 п.
Бздель Никола, 89 п.
Вільчинський Войтко, 89 п.
Волошин Петро, 34 з. о.
Войцік Франко, 89 п.
Гарбалюк Фльоріян, 89 п.
Горячий Стефан, 89 п.
Горн Стефан, 89 п.
Гриб Семен, 89 п.
Гой Андрій, 89 п.
Дась Іван, 34 з. о.
Дідух Михайло, 89 п.
Дзуґай Йосиф, 89 п.
Журавський Тома, 89 п.
Збитковський Семен, 89 п.
Зінко Ілько, 89 п.
Зінко Стефан, 89 п.
Зьобер Іван, 34 з. о.
Зьобер Йосиф, 89 п.
Іванко Антін, 89 п.
Ключковський, 89 п.
Кобзик Петро, 34 з. о.
Кохманський Яцко, 34 з. о.
Когут Іван, 89 п.
Кордияка Гаврило, 89 п.
Костецький Григорій, 89 п.
Котик Теодор, 77 п.
Ковальський Войтко, 17 п.
Козуля Никола, 34 з. о.
Кравець Іван, 89 п.
Кубіцький Станислав, 89 п.
Кухоха Іван, 17 п.
Куцишин Яків, 89 п.
Куцик Юрко, 89 п.
Кулик Іван, 89 п.
Кушнір Василь, 89 п.
Кушик Михайло, 34 з. о.
Лаптучка Олекса, 34 з. о.
Лесньовський Войтко, 34 з. о.
Літинський Василь, 77 п.
Луць Павло, 34 з. о.
Люлькевич Альбін, 34 з. о.
Люзьний Іван, 34 з. о.
Литвин Никола, 89 п.
Маланчук Стефан, 89 п.
Малиш Іван, 89 п.
Мазур Петро (Михайла), 34 з. о.
Мазур Петро (Франка), 34 з. о.
Мишкевич Никола, 89 п.
Мельничок Петро, 77 п.
Михайлів Василь, 89 п.
Місевич Іван, 34 з. о.
Морозович Михайло, 89 п.
Муха Іван, 34 з. о.
Наконечний Гнат, 89 п.
Нечипар Михайло, 77 п.
Олешицький Іван, 17 п.
Паславський Олекса, 89 п.
Пекний Михайло, 89 п.
Пеля Антін, 34 з. о.
Піта Никола, 77 п.
Процик Ілько, 77 п.
Путковський Йосиф, 89 п.
Пияк Андрій (Йосафата), 77 п.
Ржековський Мартин, 89 п.
Скрабуха Іван, 17 п.
Слива Стах, 34 з. о.
Смолинець Теодор, 89 п.
Солтис Атанас, 34 з. о.
Солтис Тимко, 89 п.
Станко Никола, 89 п.
Стебельський Андрій, 34 з. о.
Сидорук Теодор, 89 п.
Телюк Стефан, 89 п.
Футома Іван, 34 з. о.
Ходак Іван, 89 п.
Храхол, 89 п.
Хижий Михайло, 89 п.
Шендюх Іван, 89 п.
Шиманович Іван, 77 п.
Щепаняк Андрій, 34 з. о.
Щепула Казимир, 77 п.
Якімович Семен, 89 п.
Яремій Андрій, 89 п.

РАНЕНІ:

Андрейко Михайло, 89 п.
Андрухів Дмитро, 89 п.
Андрухів Никола, 34 з. о.
Ардель Михайло, 89 п.
Бабій Михайло, 34 з. о.
Багрій Михайло, 77 п.
Баліцький Віктор, 77 п.
Барабах Василь, 89 п.
Бартош Матвій, 34 з. о.
Бартус Іван, 89 п.
Батіг Іван, 89 п.
Бецко Іван, 77 п.
Беднарський Гринько, 34 з. о.
Беднарський Іван, 89 п.
Бережницький Куприняк Александер, 77 п.
Бещлей Гнат, 89 п.
Безик Теодор, 89 п.
Бідак Іван, 34 з. о.
Бідзінський Петро, 34 з. о.
Білоґан Йосиф, 34 з. о.
Білик Гринько, 34 з. о.
Богійчик Андрій, 89 п.
Борецький Тома, 34 з. о.
Боронський Іван (Петра), 77 п.
Боровський Іван, 89 п.
Борис Теодор, 89 п.
Борис Іван, 34 з. о.
Британ Андрій, 89 п.
Бринецький Михайло, 89 п.
Будний Стефан, 89 п.
Бух Петро, 89 п.
Бучко Стефан, 89 п.
Бучинський Василь, 89 п.
Будзінський Михайло, 89 п.
Бунда Луць, 89 п.
Вальків Григорій, 15 п.
Василишин Іван, 34 з. о.
Вацаль Василь, 77 п.
Вавчеста Іван, 34 з. о.
Веліка Теодор, 34 з. о.
Великий Рудольф, 77 п.
Винарчик Іван, 77 п.
Вербенець Михайло, 89 п.
Вербянський Іван, 89 п.
Вербовий Прокіп, 89 п.
Веселий Іван, 77 п.
Вільчинський Михайло, 34 з. о.
Вирстюк Юрко, 89 п.
Вітик Андрій, 89 п.
Вінка Максим, 89 п.
Волошин Антін, 89 п.
Волошин Михайло, 77 п.
Волощак Іван, 77 п.
Войтович Никола, 77 п.
Войтан Антін, 34 з. о.
Войдило Андрій, 34 з. о.
Вота Михайло, 34 з. о.
Вовк Михайло, 89 п.
Возняк Кость, 89 п.
Вужик Теодор, 89 п.
Виход Антін, 89 п.
Винар Никола, 89 п.
Вишинський Григорій, 89 п.
Височанський Іван, 89 п.
Вивроцький Стефан, 77 п.
Гальчук Павло, 34 з. о.
Ганущак Іван, 89 п.
Гавриляк Михайло, 89 п.
Ґвоздик Михайло, 89 п.
Гівчак Юрса Лаврентій, 77 п.
Гірняк Йосиф, 77 п.
Гірняк Семен, 77 п.
Гладюк Яким, 89 п.
Гнатович Юрко, 89 п.
Гнідець Дмитро, 89 п.
Годованець Юрко, 89 п.
Голопило Михайло, 89 п.
Головацький Юрко, 89 п.
Головчак Юрко, 89 п.
Голуб Антін, 90 п.
Горох Никола, 89 п.
Горуна Никола, 89 п.
Грабовий Михайло, 34 з. о.
Грибович Михайло, 89 п.
Гривняк Стефан, 89 п.
Гридовий Іван, 89 п.
Грик Ілько, 89 п.
Гринюха Іван, 89 п.
Гуц Антін, 34 з. о.
Гуцман Никола, 89 п.
Гусак Іван, 89 п.
Гусар Йосиф, 89 п.
Гуньо Дмитро, 34 з. о.
Гнищак Павло, 77 п.
Ґера Василь, 89 п.
Ґерик Мирон, 89 п.
Ґерус Петро, 89 п.
Ґілевич Максим, 89 п.
Дац Стефан, 34 з. о.
Демків Гнат, 89 п.
Деркач Василь, 89 п.
Дитина Йосиф, 77 п.
Дякович Іван, 77 п.
Дідух Іван, 34 з. о.
Дмитровський Михайло, 89 п.
Дністрянський Іван, 77 п.
Добош Олекса, 77 п.
Долецький Іван, 34 з. о.
Дольний Йосиф, 89 п.
Домарадський Юрко, 89 п.
Домащовець Сильвестер, 89 п.
Домавич Никола, 77 п.
Дорош Гринько, 89 п.
Дорош Михайло, 89 п.
Довган Теодор, 89 п.
Дрозд Войтко, 89 п.
Дубик Михайло, 77 п.
Думяк Гринько, 89 п.
Думич Іван, 77 п.
Дибос Іван, 89 п.
Дзядз Василь, 89 п.
Жеребецький Дмитро, 89 п.
Журавицький Михайло, 89 п.
Заблоцький Антін, 34 з. о.
Задорожний Олекса, 89 п.
Заяць Василь, 77 п.
Залужний Нилип, 89 п.
Засадний Іван, 89 п.
Заваринський Гнат, 89 п.
Здебеляк Стах, 77 п.
Зелений Іван, 89 п.
Зінко Іван, 89 п.
Знак Микита, 89 п.
Зуб Андрій, 89 п.
Зикула Семен, 77 п.
Зинер Михайло, 89 п.
Йолуш Михайло, 89 п.
Ілюш Тома, 34 з. о.
Ільницький Евген, 77 п.
Ільницький Іван, 77 п.
Інзич Дмитро, 89 п.
Іванчук Іван, 34 з. о.
Іваницький Олекса, 89 п.
Іваник Василь, 89 п.
Іващук Яремко, 89 п.
Качмар Іван, 34 з. о.
Качмар Іван, 89 п.
Качмар Павло, 89 п.
Кайдрович Тимко, 89 п.
Камінський Йосиф, 77 п.
Каналоцький Гринько, 89 п.
Каналоцький Іван, 89 п.
Капій Омелян, 89 п.
Карасим Ілько, 89 п.
Карпляк Андрій, 89 п.
Казечко Іван, 34 з. о.
Кійон Василь, 89 п.
Кіндрат Дмитро, 89 п.
Кивацький Іван, 77 п.
Ключник Йосиф, 89 п.
Клюс Августин, 34 з. о.
Клим Василь, 77 п.
Кноста Теодор, 89 п.
Кобза Лаврентій, 89 п.
Кокоруз Стефан, 89 п.
Колтун Петро, 89 п.
Коморовський Петро, 77 п.
Копінський Кость, 89 п.
Кордик Петро, 89 п.
Кордияка Іван, 89 п.
Коркоза Петро, 89 п.
Корпан Василь, 89 п.
Косаняк Іван, 89 п.
Кость Никола, 89 п.
Костович Роман, 89 п.
Коструба Іван, 89 п.
Кіт Дмитро, 89 п.
Котлінський Яцко, 34 з. о.
Ковалишин Василь, 89 п.
Ковальський Максим, 34 з. о.
Козак Олекса, 89 п.
Козак Михайло, 89 п.
Козловський Войтко, 89 п.
Кожушко Іван, 89 п.
Крет Никола, 89 п.
Кріль Гринько, 89 п.
Крукеницький Теодор, 89 п.
Крушинський Йосиф, 89 п.
Кривишин Тома, 89 п.
Кресай Іван, 89 п.
Крижановський Никола, 89 п.
Кухарчук Франко, 89 п.
Куцко Йосиф, 89 п.
Кульчицький Йосиф, 77 п.
Кулиник Андрій, 77 п.
Куньо Дмитро, 89 п.
Купяк, 89 п.
Курик Онуфрій, 77 п.
Куцине Олекса, 89 п.
Кусий Михайло, 90 п.
Кузик Павло, 89 п.
Кволин Іван, 77 п.
Карич Йосиф, 89 п.
Литавець Іван, 89 п.
Лизар Яцко, 89 п.
Легежинський Андрій, 89 п.
Лесько Михайло, 89 п.
Лев Іван, 34 з. о.
Лев Іван (Савастіяна), 34 з. о.
Левандовський Бартко, 89 п.
Лісовський Антін, 89 п.
Литвин Павло, 34 з. о.
Лозяк Стефан, 89 п.
Луць Никола, 34 з. о.
Лучків Іван, 77 п.
Лука Іван, 89 п.
Лукасевич Михайло, 34 з. о.
Лис Матвій, 89 п.
Лис Теодор, 89 п.
Лисик Гринько, 34 з. о.
Люзьний Іван, 89 п.
Мацина Іван, 34 з. о.

(Дальше буде).

ДО ВІДОМА ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ“.

Сим повідомляємо всіх наших нових і старих передплатників, що на надсилані передплати не будемо висилати ніяких осібних поквітовань. Від тепер будемо такі поквітованя подавати при кождій адресі наклеєній на часописи. Там буде подана дата, до якого часу передплата зістала заплачена.

По уплиеві часу передплати не будемо висилати ніяких упімнень щодо відновленя передплати, а кождий передплатник, котрому буде залежати на тім, щоб не перервано йому висилки часописи, повинен сам звернути увагу на речинець скінченя передплати і завчасу її відновити.

Часописи не можемо висилати нікому на кредит, бо сего не дозволяє почтовий закон.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі“, редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі“ належить замовляти лише те, що „Свобода“ оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони висилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

Адм. „Свободи“.